

קיוסק בבית-הספר התיכון שז"ר

1. כללי

- 1.1. בבית-הספר העל-יסודי שז"ר, פעל בשנת הלימודים תש"ס קיוסק במבנה ארעי, שהוקם במקום באישור העירייה על-ידי משפחת ע.
- 1.2. מבקר העירייה בדק בעבר מקרה דומה של אופן הפעלתו של דוכן לממכר דברי מזון ושתייה באותו בית-הספר. דוח המבקר והמלצות הביקורת פורסמו בדוח שנתי מס' 15 לשנת 97/98.
- 1.3. מחזיקת תיק החינוך פנתה למבקר בבקשה לבדוק את כל הנעשה בנושא התשלומים שמשלם בעל הקיוסק לעירייה ולמנהלת בית-הספר.

2. ממצאי הבדיקה

- 2.1. משפחת ע. קיבלה מהעירייה באוגוסט 99, זכות להקים מבנה יביל בין כותלי בית-הספר שז"ר, שישמש כנקודת מכירה למוצרי מזון ושתייה המותרים למכירה מקיוסק, וזאת מתוקף זכות השכירות המוגנת שהיתה למשפחה בקיוסק אחר שברחוב מוכרי הסגריות 9, בסמוך לבית-הספר שז"ר. הקיוסק עומד סגור ואינו פועל מזה מספר שנים. הקיוסק משמש כמחסן ומטבח עבור הקיוסק החדש.
- 2.2. מתוקף ההסכם נקבע, כי כל עלויות התכנון והקמת המבנה יהיו על משפחת ע., ובתמורה להפעלת נקודת המכירה, תשלם משפחת ע. לעירייה סך של 2,200 ש"ח לשנה, וזאת על-פי חוות דעתו של שמאי מוסמך.
- 2.3. תוקף ההסכם שנחתם היה מ- 1.9.99 ועד 31.8.2000.
- 2.4. משפחת ע. החלה בהפעלת הקיוסק החדש בחודש אוקטובר 99 ומחזור מכירותיה בחודשים הראשונים (על-פי שיחות עם משפחת ע. ומנהלת בית-הספר), היה גדול באופן יחסי למספרם של התלמידים והמורים של בית-הספר.
- 2.5. תשלומים/חובות לעיריית בת-ים
 - 2.5.1. עבור השכירות המוגנת של הקיוסק ברח' מוכרי הסגריות, המשיכה העירייה לחייב את משפחת ע. בתשלומי ארנונה, מים וביוב ותשלום שכר דירה כדייר מוגן. עבור הקיוסק החדש (בהתאם לחוזה), מחוייבת משפחת ע. בדמי שימוש עבור תקופת השימוש של שנה בסך של 220 ש"ח לחודש X 10 תשלומים, צמוד למדד יוקר המחיה.
 - 2.5.2. חובותיה של משפחת ע. לעיריית בת-ים מסתכמים למועד הביקורת ב:
 - (1) עבור הקיוסק הישן (ברח' מוכרי הסגריות 9):

שכר דירה	-	4,447	ש"ח
ארנונה, מים וביוב	-	18,763	ש"ח
עבור טיפול משפטי	-	480	ש"ח
חוב ישן לעירייה	-	10,873	ש"ח

הועברה בקשה לביטול החוב למשרד הפנים.
 - (2) עבור הקיוסק החדש (בתוך בית-הספר)

דמי שימוש	-	2,200	ש"ח
-----------	---	-------	-----
 - 2.5.3. לאור החוב הגבוה של משפחת ע., הועבר הנושא לטיפול משפטי.
 - 2.5.4. משפחת ע. לא שילמה בשנה האחרונה כל תשלום לעירייה, וחובותיה הולכים ותופחים, ולמרות זאת החליטה לתרום תרומה כספית נכבדה לבית-הספר!!!

2.5.5. בשיחה עם בני משפחת ע. עולה, כי בשנה החולפת לא שילמו לעירייה מאחר שהודעות התשלום לדמי השימוש של הקיוסק החדש לא נשלחו אליהם. לדברי מנהלת נכסי העירייה, היא צריכה לקבל סעיף תקציבי מיוחד להכנסה זו וכשתקבל אותו ישלחו הודעות לתשלום למשפחת ע. על-פי הסדר התשלומים שנקבע איתם-חמישה תשלומים, ואכן בעקבות הבדיקה יצאו הודעות לתשלום למשפחת ע. לגבי תשלומיהם לקיוסק הישן הם מוכנים לשלם את שכר הדירה, אולם את תשלום הארנונה הם מבקשים לבטל בטענה של חוסר יכולת לשלמו וזאת מאחר שהקיוסק אינו פעיל. עד למועד סיום הביקורת, הגיעה משפחת ע. להסדר תשלומים בנושא שכר דירה.

2.6. תרומה כספית לבית-הספר שז"ר

2.6.1. ללא קשר לתשלומי החובה לעירייה, עם תחילת הפעלתו של הקיוסק ולאחר פעילות המכירה הגבוהה ממנו, הביעה משפחת ע. רצון לתרום תרומה לבית-הספר. בהסדר עם מנהלת בית-הספר בתחילת שנת הלימודים, על בסיס הסכם שסוכם עם קבלן מכונת השתייה נקבע, כי המשפחה תתרום כ- 10% ממחזור המכירות למען רווחת התלמידים. לבסוף, סוכם על תרומה של 800 ש"ח לחודש. מנהלת בית-הספר לא היתה מודעת כלל לחובותיה הכבדים של משפחת ע. לעירייה ואף אחד גם לא טרח לעדכנה בכך.

2.6.2. מבדיקת הנושא עם משפחת ע. ומנהלת בית-הספר מסתבר, כי הדבר הוסכם ברוח טובה ובהבנה, ללא לחץ, הפחדה או איומים כלשהם ממנהלת בית-הספר על משפחת ע. ואף אחד לא כפה על משפחת ע. תשלומים אלו. הנושא הועלה ביוזמתה ובהסכמתה המלאה של משפחת ע.

2.6.3. כל ההסכם/הסידור הכספי של תרומה כספית זאת, לא גובה בהסכם מסודר בכתב ולא קיבל את אישורם של הגורמים המוסמכים לכך: מנהל אגף החינוך ומנהל המחוז, ואופן השימוש בכספים שמנהלת בית-הספר מבקשת לעשות בהם.

2.6.4. לדברי מנהל אגף החינוך, גם ההסכם שהוכן ונחתם עם משפחת ע. על הפעלת הקיוסק בין כותלי בית-הספר, לא הועבר אליו לידיעתו בטרם נחתם עמה.

2.6.5. במהלך השנה נתנה משפחת ע. לבית-הספר שבע תרומות כספיות:

שש פעמים תרומה של 800 ש"ח

תרומה אחת של 500 ש"ח

סה"כ תרומת משפ' ע. 5,300 ש"ח

2.6.6. קיימת שביעות רצון של המנהלת מאופן הפעלתו של המזנון. מחירי המוצרים נקבעו בתאום עם מועצת התלמידים ומצויים בפיקוח. מורי בית-הספר קונים בקיוסק באותם המחירים כפי שנקבעו לתלמידים. שעות הפעלת המזנון מעבר לשעות פעילותו ביום מתואמת על-ידי המנהלת בהתאם לפעילויות המתנהלות בבית-הספר מחוץ לשעות הלימודים.

משפחת ע. מרוצה מיחסה של המנהלת אליהם ומשתדלים לבצע את כל הנדרש מהם בחוזה, בכדי לאפשר להם להפעיל את הקיוסק גם בשנים הקרובות.

2.7. אופן ניצול כספי התרומה

2.7.1. הכספים התקבלו בבית-הספר במזומן, ללא מתן כל קבלה עבור כספים אלו, ומבלי שהתרומה נרשמה בספר התקבולים של בית-הספר. הכספים לא הופקדו בחשבון הבנק של בית-הספר, אלא הושארו במזומן ונוצלו לצרכים שוטפים ומיידיים, על-פי ראיית הצרכים של המנהלת ומועצת התלמידים.

2.7.2. על סמך פרוט ההוצאות שהמציאה מנהלת בית-הספר לח"מ הוצאו הכספים למטרות הבאות:

(1) שיעורי עזר לתלמידי כיתות ט'-י', 29 שיעורים - 2,320 ש"ח

(2) ציוד למגמת תאטרון - 400 ש"ח

(3) מועצת תלמידים - תמונות, קישוטים,

יריד ספרים, פסטיבל תאטרון - 1,055 ש"ח

(4) וילונות האפלה בחדר מחול וביולוגיה - 1,525 ש"ח
5,300 ש"ח

2.7.3. מנהלת בית-הספר מצוייה כבר שנתיים בתפקידה ומכירה את נוהלי משרד החינוך בנושא ניהול כספים.
מדברי מנהלת ענף פיקוח והדרכה של אגף החינוך עולה, כי הניהול הכספי בבית-הספר תקין ומסודר.
במצב זה מתקשה הביקורת להבין כיצד לא היתה עירנות לניהול כספי תקין ומסודר גם של כספי תרומות משפחת ע. ?

2.8. רשיון עסק לקיוסק

2.8.1. הקיוסק פועל כאמור מחודש אוקטובר '99 ועד כה טרם קיבל רשיון לעסק.
לדברי מנהל המחלקה לרישוי עסקים, הגישה משפחת ע. בקשה לרשיון בחודש אוקטובר '99 ועד כה התקבלו כל האישורים המתבקשים, למעט רשיון משרד הבריאות.
נערכה במקום ביקורת של משרד הבריאות בחודש מאי '99, ועד כה טרם התקבל מהם האישור כנדרש.

2.9. הפעלת מכונת שתייה בבית-הספר

2.9.1. במהלך הבדיקה הסתבר, כי בבית-הספר מוצבות שתי מכונות שתייה: אחת לשתייה קרה והשנייה לשתייה חמה.
בעבר היו מוצבות עוד שתי מכונות: אחת לכריכים והשנייה לחטיפים, אולם אלו הוצאו בעקבות פתיחת הקיוסק של משפחת ע. ולאור בקשת המשפחה.

2.9.2. קיים הסכם עם חברת שלגומט, לפיו תשלם החברה לבית-הספר 10% מהפדיון מדי חודש. בבדיקה הסתבר, כי בית-הספר קיבל ארבעה תשלומים בסך כולל של 653 שקלים.

2.9.3. לשאלת הביקורת, מדוע לא הקפידו על ביצוע יתר התשלומים במהלך כל השנה, הבהירה המנהלת, כי בעקבות פתיחת הקיוסק נפגעו הכנסותיו של קבלן מכונות השתייה לאחר שהוציא את מכונת הכריכים והחטיפים, ובנוסף לכך נגרמו נזקים למכונות, כתוצאה מוואנדליזם, כולל גניבה של אחת מהן, ולפיכך התחשבה במצבו של הקבלן ולא עמדה על ביצוע ההסכם כלשונו. אולם, לדבריה, הקבלן יוזמן לפגישה עימה בה תדרוש ממנו להעביר לבית-הספר את התשלומים, כפי שהתחייב בחוזה.

2.9.4. כל הכספים שניתנו לבית-הספר הופקדו באופן תקין בחשבון הבנק של בית-הספר ונרשמו בספרי ההכנסות כנדרש.
מול הפקדות אלו קיימות הוצאות מסודרות עד היום בשווי של 710 ש"ח.

3. סיכום והמלצות

3.1. הפעלתו של הקיוסק החדש בין כותלי בית-הספר שז"ר מתנהלת על-פי סעיפי החוזה שחתמה המשפחה עם העירייה, למעט ביצוע התשלומים וקיימת שביעות רצון של המנהלת מאופן הפעלתו.

3.2. הביקורת מצאה שתי מערכות ליקויים הקשורות באופן הפעלתו של הקיוסק על-ידי משפחת ע. הראשונה והעיקרית היא זו הקשורה באי-תשלומיה של משפחת ע. מול עיריית בת-ים, והשנייה, התחייבותה הכספית של משפחת ע. לבית-הספר שז"ר.

3.3. משפחת ע. אינה עומדת בביצוע תשלומיה הכספיים לעירייה, הן אלו הקשורים בקיוסק הישן ברח' מוכרי הסגריות 9, תשלומי ארנונה, מים וביוב, והן תשלומי שכר דירה. כמו-כן לא שילמה ולו אגורה אחת עבור דמי השימוש עבור הקיוסק החדש.

3.4. היקף חובותיה לעיריית בת-ים מגיע כיום לכדי 25,890 ש"ח. המשפחה הגיע להסדר תשלומים בנושא שכר דירה לקיוסק הישן (כ- 4,400 ש"ח) והסדר תשלומים לגבי דמי השימוש לקיוסק החדש (2,200 ש"ח). בנוסף לכך קיים חוב ישן בסך של 10,873 ש"ח, שלגביו הגישה העירייה בקשה למשרד הפנים לביטולו.

- 3.5. בגלל חובותיה הגדולים לעירייה וכתוצאה מכך שמשפחת ע. אינה משלמת כלל את תשלומיה, הועבר הטיפול לגביית חובותיה לטיפול משפטי באמצעות אחד ממשרדי עורכי הדין החיצוניים העובדים עם מחלקת ההכנסות.
- 3.6. משפחת ע. התנדבה לתרום תרומה לבית-הספר, וזאת בכדי למצוא חן בעיני המנהלת, ובהסדר עם מנהלת בית-הספר שנעשה בהבנה וברוח טובה, הסכימה משפחת ע. לתרום לבית-הספר 800 ש"ח בחודש. כאמור, מנהלת בית-הספר לא היתה מודעת כלל לחובותיה הכבדים של משפחת ע. לעיריית בת-ים בעת שסוכמה תרומה זו.
- 3.7. תרומת משפחת ע. לבית-הספר לא אושרה ולא הוסדרה בנוהלים המתחייבים מנהלי מנכ"ל משרד החינוך בנושא בקשה וקבלת תרומות כספיות ואופן השימוש בכספי תרומות. הנושא לא הובא לאישורו של מנהל אגף החינוך והממונה על המחוז. מאידך, מחזיקת תיק החינוך ידעה ואישרה את קבלתה.
- 3.8. השימוש בכספי התרומה נעשה למען רווחתם של תלמידי בית-הספר, אולם הכספים התקבלו והוצאו באופן בלתי מסודר, ללא מתן קבלות וללא רישום מסודר של תקבולי הכספים והוצאות הכספים בספרי החשבונות של בית-הספר.
- 3.9. בבית-הספר שז"ר מוצבות שתי מכוונות שתייה. קיים הסכם בכתב עם בית-הספר. בית-הספר היה אמור לקבל 10% מהפדיון. בפועל, קיבל בית-הספר רק ארבעה תשלומים בסך של 653 ש"ח, וזאת לאחר שהמנהלת התחשבה בנזקים שנגרמו למכוונות השתייה של קבלן המכוונות.

4. הביקורת ממליצה

- א. לאור החובות הכבדים של משפחת ע., על העירייה, מנהל מחלקת ההכנסות ומנהלת נכסי העירייה לפעול באופן נמרץ לגביית חובותיה של משפחת ע. (מחלקת ההכנסות: ארנונה ושכר דירה ומנהלת הנכסים: דמי שימוש).
- ב. לתקופה הקרובה - (שלוש שנים) יש לאפשר למשפחת ע. לשלם את מלוא תשלום חובותיה לעירייה, ולפיכך, יש להפסיק את מתן התרומות שסוכם עליו בין מנהלת בית-הספר למשפחת ע..
- ג. לאחר שמשפחת ע. תשלים ותשלם את חובותיה, כולל דמי השימוש לקיוסק החדש, במידה שהמשפחה תהיה מעוניינת לתרום תרומה כספית לבית-הספר, תפעל המנהלת לאישור התרומה על-פי הכללים המחייבים של מנכ"ל משרד החינוך.
- ד. החוזה עם משפחת ע. עומד להסתיים ב- 31 באוגוסט 2000. מנהלת הנכסים תכין חוזה חדש. יש לבדוק עם מנהל מחלקת ההכנסות את גובה דמי השימוש לקיוסק (לדבריו כשקבע את גובה התשלום באוגוסט '99, לא ראה כלל את הנכס ולא ידע במה מדובר).
- ה. יש להעביר עותק מהחוזה למנהלת בית-הספר שז"ר, בהיותה קשורה לאופן יישומו של ההסכם הנחתם.
- ו. במידה שמשפחת ע. לא תסדיר את חובותיה לעירייה ופריסת התשלומים, יש להקפיא את חידוש החוזה איתה ולמנוע את הפעלתו של המזנון עם תחילת שנת הלימודים תשס"א עד שהנושא יוסדר כנדרש.
- ז. הגיע העת שמנהל אגף החינוך יפעל להסדרת הצבתם והפעלתם של מכוונות השתייה, בכל בתי-הספר העל-יסודיים, כולל קבלת דמי שימוש מהם עבור בתי-הספר ברוח הסיכומים שסוכמו בנושא לאור הביקורות שנערכו בעבר בנושא זה.

- ח. מנהל המחלקה לרישוי העסקים יזרז את הטיפול בבקשת משפחת ע. לרשיון לעסק לקיוסק המופעל בבית-הספר שז"ר.
- ט. שתי מכוונות השתייה המוצבות היום בבית-הספר ימשיכו לפעול. לא יוכנסו מכוונות שתייה או מכוונות מסוג אחר, אלא אם ישתנו הנסיבות הקיימות היום ולאחר אישורה של מנהלת נכסי העירייה.
- י. במידה שמתעוררות שאלות בבית-הספר בנושאים כספיים כלשהם, רצוי ומומלץ, כי מנהלת בית-הספר תיוועץ במנהלת ענף פיקוח והדרכה באגף החינוך או עם לשכת המבקר.